

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri De Dusburg, Ordinis Teutonici Sacerdotis, Chronicon
Prussiae**

Petrus <de Dusburg>

Francofurti ; Lipsiae ; Regiom. Pruss., 1679

Chronica Terrae Pruschiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11850

CHRONICA TERRÆ^(a) PRUSCHIÆ.

Honorabili Viro ^(b) & in Christo de-
voto Fratri Wernero de Orfele Magistro
Hospitalis S. Mariæ domus Teutonicorum
^(c) Hierosolymitani Fr. Petrus de Dus-
burg ejusdem Sacrâ professione Sacerdos obe-
dientiam debitam, cum salute. Quàm diligenti circumspectio-
ne & circumspectâ diligentia antiqui & Sancti Patres mira Do-
mini nostri JESU CHRISTI opera, quæ per se aut per suos mini-
stros operari dignatus est, ad laudem & gloriam ejus & tam præ-
sentium quam futurorum informationem ^(d) patet cuilibet in-
tuenti. Attendebant nempe ad illud Tobiaë verbum : quod *Tob. 12.7.*
opera Dei revelare honorificum est ; Quorum imitatus sum ve-
stigia, ne cum servo nequam & inutili, qui talentum sibi à Domi-
no traditum abscondit, projiciatur in tenebras exteriores, & bella *Luc. 19.20.*
quæ per Vos & antecessores Ordinis nostri fratres victoriosè ge-
sta sunt, conscripsi, & in hunc librum redegi, quem discretæ *seqq.*
Providentiæ vestræ mitto, supplicans, quia nemo sibi satis est,
quatenus ipsum examinari faciatis, ut si quæ correctione digna
in eo reperta fuerint emendentur, & sic correctus publicetur,
ut hujus ^(e) solempnis facti memoriale posteris relinqvatur.
Scriptum & completum ab Incarnatione Domini Anno Domi-
ni M. CCCXXVI.

A

ANI-

ANIMADVERSIONES.

(a) Prussiam olim OLMIGANIAM sive ULMIGERIAM fuisse dictam, tradit Aeneas Sylvius in *Descript. Europæ. cap. 29.* quem sequitur Erasmi. Stella *lib. de Antiq. Boruss.* & alii Scriptorum Prussicorum, quamplurimi. Sed sine dubio error est, qui fluxit ex malè intellecto Jornandis loco, qui reperitur in *libro de Reb. Geticis.* ubi dicit, Gothos ex Scantia migrasse in Ulmerugiam: Quoniam autem Gothi Prussiæ quoque partem olim habitarunt, hinc Ulmerugiam, vel, ut ipsi corruerunt, Ulmigianiam putarunt esse Prussiam, cum potius intelligere debuissent Rugiam Pomeraniæ hodiernæ Provinciam ad Wipperam amnem, olim à Rugiis habitatam, de quibus Rugiis Tacitus *lib. de morib. Germ. circa fin.* Appellat verò Jornandes Rugios hos Ulmerugios ad differentiam aliorum Rugiorum in Scanzia habitantium quos appellat Ethelrugios *lib. de reb. Getic. c. 3. edit. Grotii.* Sed de his pluribus egimus in Originibus Pomeranicis n. V. Satius itaque est ut dicamus, olim hic habitasse VENEDOS. Postea accessisse GOTHOS sive ÆSTIOS in partem Prussiæ Septentrionalem, tenentibus jam tum Orientalem atque australem Prussiæ partem GALINDIS & SUDINIS qui simul cum Lithvanis Originem trahunt à PHINNIS, quos Ptolomæus ad Vistulam amnem collocat, & quorum mores Tacitus describit *lib. de morib. Germ. in fin.* Illa enim opinio, quæ Lithvanos ab Alanis deducit, etiam si eam in Originibus Prussicis secutus sim cum vulgo, mihi jam non placet, ob diversissimos Alanorum Lithvanorumque mores, ut alia nunc præteream. *Vid. Ammian. Marcellin. lib. XXXI. non longè à princ. & Casp. Barthius in Not. ad Guilielmi Britonis lib. I. Philipp. vers. 123. p. 29. seqq. ubi fusi de Alanis.* Circa Sec. X. à Christo nato Prussiam dictam fuisse SEMBIAM (quæ pars est Prussiæ Samlandia dicta) & PRUZZIAM, patet ex Ditmaro Mersburgensi, Adamo Bremensi, Helmoldo & aliis. Primus quem nomine Prussiæ usum esse depræhendimus est Anonymus quidam Vitæ S. Adalberti, Prussorum Apostoli, Scriptor, ipsius Adalberti æqualis. Vixit enim tempore Ottonis III. Imp. quem secuti sunt jam à nobis nominati. Undè autem nomen Prussiæ vel Borussæ, item Prutheniæ fluxerit, non una est Auctorum sententia. Alii enim Provinciam hanc ita dictam esse volunt à Pruto quodam, Noachi

Noachi filio. *Vid.* Annius Viterbiens. *in Comment. ad lib. 2. Berosp. 19. a. b.* Alii à Prusia Bithyniæ Rege, quem à Romanis victum in has oras confugisse asserunt. *Vid.* Joh. Dugloss, *Tom. I. Hist. Pol. l. 2. f. 114.* quem alii plurimi sequuntur; Sed Prusiam has Oras nunquam vidisse, constat ex Strabon. *l. 3. Gregor. Justin. lib. 34. c. 4.* Epitome Livii *lib. 50.* Alii à Bruçteris, de quibus infra. Alii à Prutenis, Weidvati Regis Prussorum fratre, ut Scriptores Prussici passim. Alii à Boruscis antiquis populis, de quibus Ptolem. *l. 3. Geogr. cap. 5.* Erasmi. *Stella lib. 1. Antiq. Boruff. circa fin.* Alii tandem Borussos & contractè Prussos dictos esse volunt, quasi vicinos Russorum, quod probari potest ex ipso Sclavonica vocis etymo, ut enim Pomerani (*Pomorzanie*) dicuntur accolæ maris, & Polabiani (*Polabianie*) dicuntur accolæ amnis *Labo* i. e. *Albis*: ita etiam Borussi & Prussi dici possunt quasi accolæ Russorum; vel etiam accolæ Russi amnis Prussici, quod autem Prussi accolæ fuerint Russorum disertis verbis asserit Dusburgius noster infra *Parte III. cap. II.* Vir Clariss. Dn. M. Matthæus Prætorius Pastor Nebudzensis, amicus meus honorandus, deducit Vocem Prutenorum & Prussorum ab Antiqua Prussica voce *Pruta*, sive *Pruota* i. e. intelligentia. Prussi namque Veteres præ cæteris gentibus vicinis sibi videbantur sapientiores. Indè cum eos Masovii per contemptum vocarent Brutos, malè hoc eos habuit, qui dici volebant præscientes, *Vid.* Henneb. *in Chron. p. 332.*

- (b) Simon Grunovius in Præfatione Historiæ suæ Prussicæ hoc Dusburgiani Chronici ponit initium: *Fr. Petrus de Dusburg Ordinis S. Mariae Domus Teutonice fratri Domino Magistro generali Ordinis Professionis meæ Wernero de Orselen Veritatem cum salute dicit.* Sed non dubium est, quin ita sint verba Dusburgii legenda, ut leguntur in nostro codice.
- (c) Codex Elbingensis legit: *in Hierusalem.* Et sic eorum temporum Scriptores loqui amant.
- (d) Locus est à librariis corruptus; Forfan ad mentem Dusburgensis restitui poterit, si addatur verbum: *scripserint.* Sive ad genium eorum temporum: *scripserunt.*
- (e) *Solempnis*, pro solennis. Ita in sequentibus *columpna*, pro columna. *Calumpnia*, pro calumnia. *Temptare* pro tentare.